

Een archeologisch bureau-onderzoek voor het bedrijventerrein De Mors te Ootmarsum, gemeente Dinkelland (Ov.)

N. van Malssen

ARC-Rapporten 2007-79

Groningen
22 november 2007
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch bureau-onderzoek voor het bedrijventerrein De Mors
te Ootmarsum, gemeente Dinkelland (Ov.)

ARC-Rapporten 2007-79
ARC-Projectcode 2007/284

Opdrachtgever
Gemeente Dinkelland
Bevoegd gezag
Gemeente Dinkelland
Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

ARCHIS nummer bureau-onderzoek
25522

Tekst
N. van Malssen
Afbeeldingen
N. van Malssen
Redactie
N. van Malssen

Status
definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Groningen, 22 november 2007

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding tot het uitvoeren van het archeologisch bureau-onderzoek vormt de voorgenomen aanleg van een bergbezinkbassin op het bedrijventerrein De Mors te Ootmarsum, ter vervanging van het bestaande bassin. Bij de aanleg van het bassin (ca. 1200 m²) zal de bodem tot op een diepte van 8 meter worden verstoord. Tijdens de bouw wordt ten noorden van het plangebied een tijdelijk bassin aangelegd tot een diepte van ongeveer een halve meter. Het totale bouwperceel heeft een oppervlak van 4500 m². De heer P. Kraesgenberg, projectleider Openbare Ruimte van de gemeente Dinkelland, heeft aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht verleend voor het uitvoeren van dit bureau-onderzoek. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg en volgens de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1.¹

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie is gesitueerd ten oosten van Ootmarsum, midden op het bedrijventerrein De Mors, direct boven een driehoekige vijver (afb. 1). Ten noorden grenst het plangebied aan de Koggelsteeg, ten zuiden loopt de Mors.

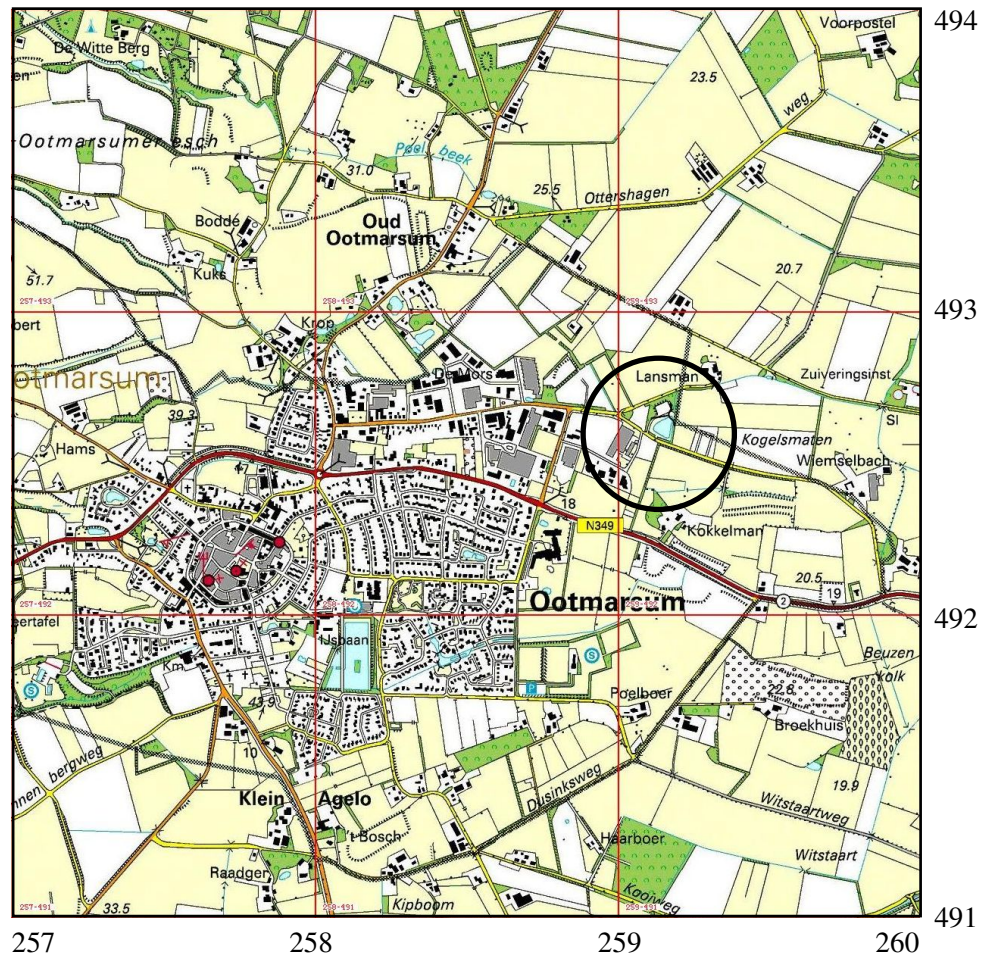
1.3 Objectgegevens

Provincie	Overijssel
Gemeente	Dinkelland
Plaats	Ootmarsum
Toponiem	De Mors
Kaartblad	28F
Coördinaten	259.112/492.684 (NW) 259.117/492.658 (ZW) 259.175/492.673 (ZO) 259.161/492.706 (NO)
Type bodem	Kalkhoudende zandgronden
Geomorfologie	Ondiepe dalen

1.4 Doel van het onderzoek

Doel van het bureau-onderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld. Aan de hand van de op deze wijze verkregen gegevens wordt vastgesteld of er archeologische resten in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, wat de potentiële aard en omvang hiervan is en of de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied eventueel een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien

¹De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl

Legenda

Onderzoekslocatie

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie (omcirkeld) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

1.5 Werkwijze

Voor een bureau-onderzoek wordt bronnenmateriaal uit diverse disciplines geraadpleegd en geïntegreerd tot een archeologisch verwachtingsmodel. Gegevens met betrekking tot bekende en te verwachten archeologische waarden worden onder meer ontleend aan Archis. Dit is het digitale archeologische informatiesysteem voor Nederland, waarin onder meer de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Om inzicht te krijgen in de aardwetenschappelijke opbouw van het plangebied worden geomorfologische, geologische en bodemkundige kaarten geraadpleegd. Hierbij wordt getracht, informatie te verkrijgen met betrekking tot bekende verstoringen in de oorspronkelijke bodemopbouw. Voor een overzicht van de historische en subrecente situatie van het plangebied wordt gebruik gemaakt van topografisch-historisch kaartmateriaal. Tenslotte worden – voor zover aanwezig – de resultaten van voorgaand archeologisch onderzoek in de omgeving van het onderzoeksterrein nagetrokken op relevantie en bruikbaarheid.

2 Resultaten

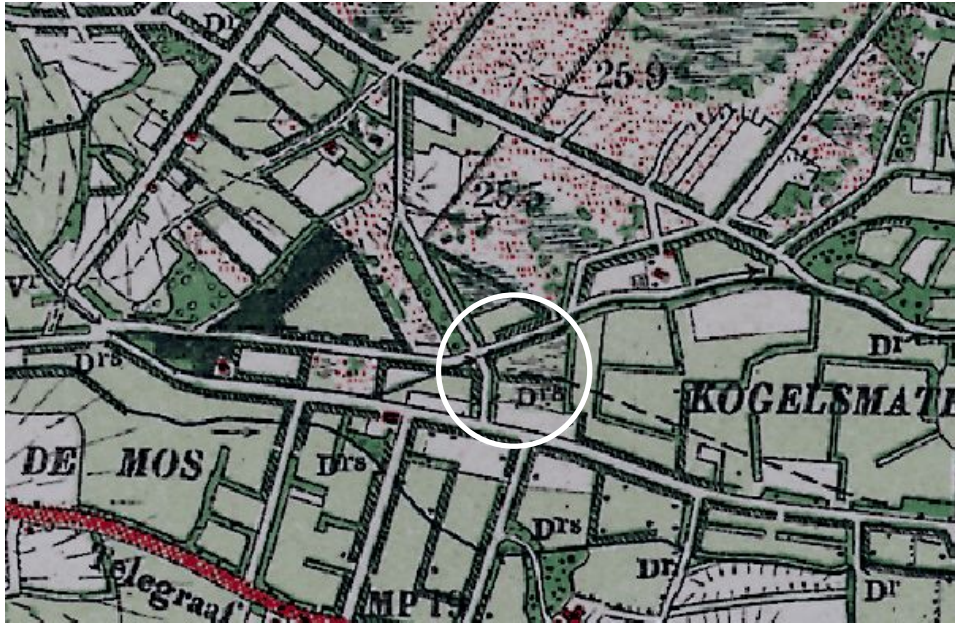
2.1 Aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksterrein is gesitueerd in de fysisch-geografische regio het oostelijk zandgebied, dat zich uitstrekt ten oosten van de Gelderse IJssel en de Oude IJssel. De noordgrens valt min of meer samen met de Overijsselse Vecht. De bovenlaag wordt gevormd door een pakket dekzand, dat tot de Formatie van Boxtel behoort (Berendsen 2005, pp. 61-71). De ondergrond van de regio is voor een belangrijk deel gevormd tijdens het Saalien.² Hiervan getuigt onder andere de stuwwal in de directe omgeving van Ootmarsum. Op de gestuwde afzettingen ligt een laag keileem van de Formatie van Drenthe (De Mulder et al. 2003, p. 337). Deze laag keileem werd afgezet onder het landijs. Het plangebied ligt in een ondiep dal, met ten noorden en ten zuiden een lage rug of heuvel en welvingen (afb. 4). De bodem bestaat uit kalkhoudende zandgronden (afb. 5).

2.2 Archeologische waarden en historische situatie

Het gebied rond Ootmarsum kent een lange bewoningsgeschiedenis. De vroegste bewoningssporen dateren uit het laat-neolithicum (ca. 2900 v. Chr.) (Louwe Kooijmans et al. 2005). In de Romeinse tijd lijkt de bevolking sterk te zijn afgenomen. Dit kan in sommige gevallen hebben geleid tot een onderbreking in de bewoning. Vanaf de vroege middeleeuwen neemt de bevolking weer langzaam toe. Hoewel er op veel plekken sprake was van landbouw, bleven grote stukken land onbewerkt. Deze 'woeste gronden' (in de omgeving van Ootmarsum vooral heide) werden vanaf het midden van de 19e eeuw ontgonnen (www.kich.nl: Oost-Nederlandse

²De voorlaatste ijstijd, toen het gebied werd bedekt door landijs. Ca. 238.000 - 128.000 v. Chr.

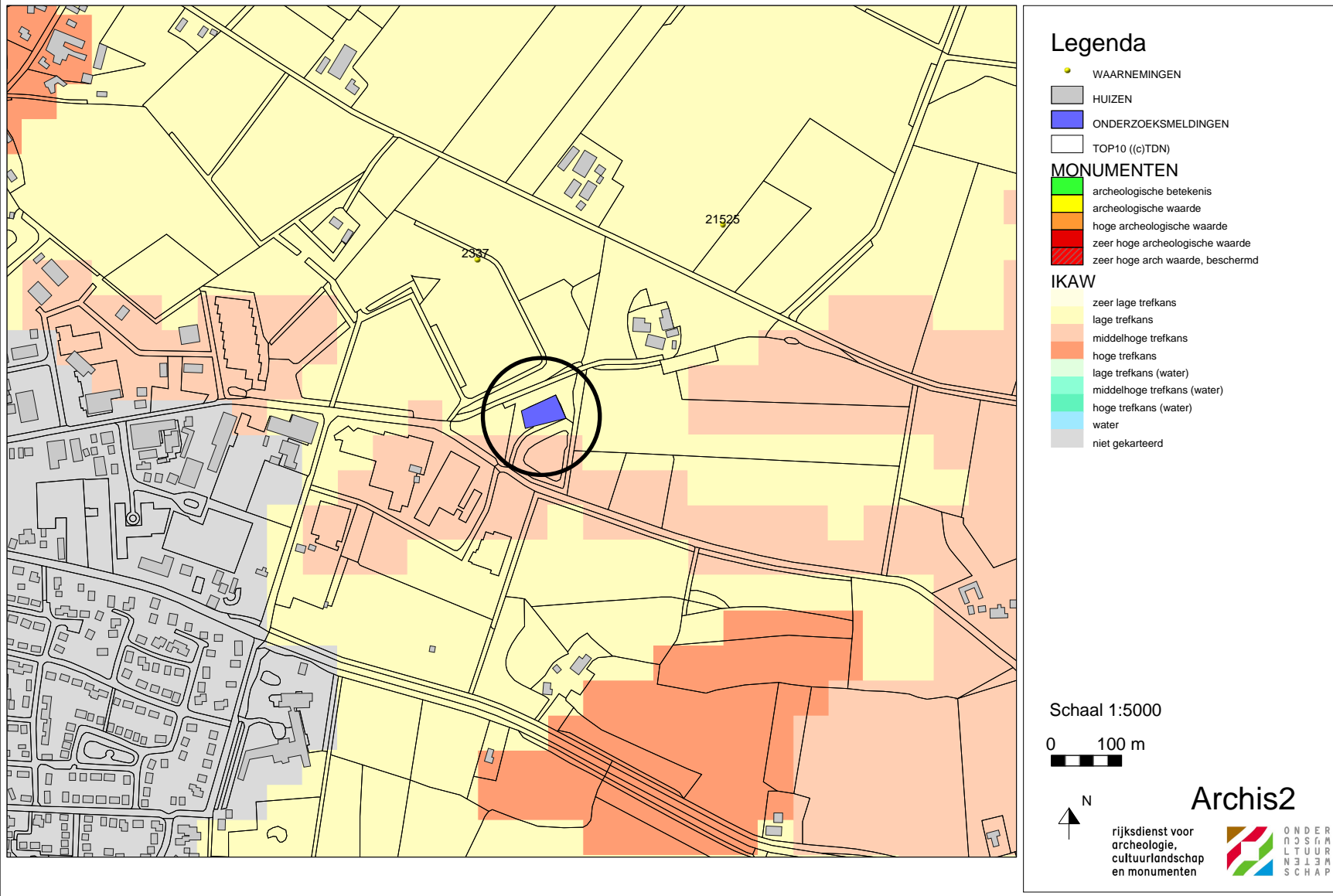
Afbeelding 2 De onderzoekslocatie (wit omcirkeld) op een topografische kaart uit ca. 1900. Bron: www.kich.nl.

zandgronden). Rond 1850 was het plangebied in gebruik als landbouwgrond. Een topografische kaart uit ca. 1900 (www.kich.nl) laat zien dat het plangebied toen bestond uit grasland en een akker (afb. 2).

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische waarden (IKAW) heeft het plangebied een lage archeologische trefkans. Net ten zuiden van het plangebied begint een zone met een middelhoge trefkans (afb. 3). De kaart van KennisInfrastructuur Cultuurhistorie (KICH: www.kich.nl, afb. 3) laat zien dat er op of rond het plangebied geen archeologische monumenten aanwezig zijn. Dit bevestigt de bevindingen van RAAP zoals die zijn weergegeven in de Archeologische Verwachtings- en Advieskaart van de gemeente Dinkelland (Atlas Gemeente Dinkelland, blad 11).

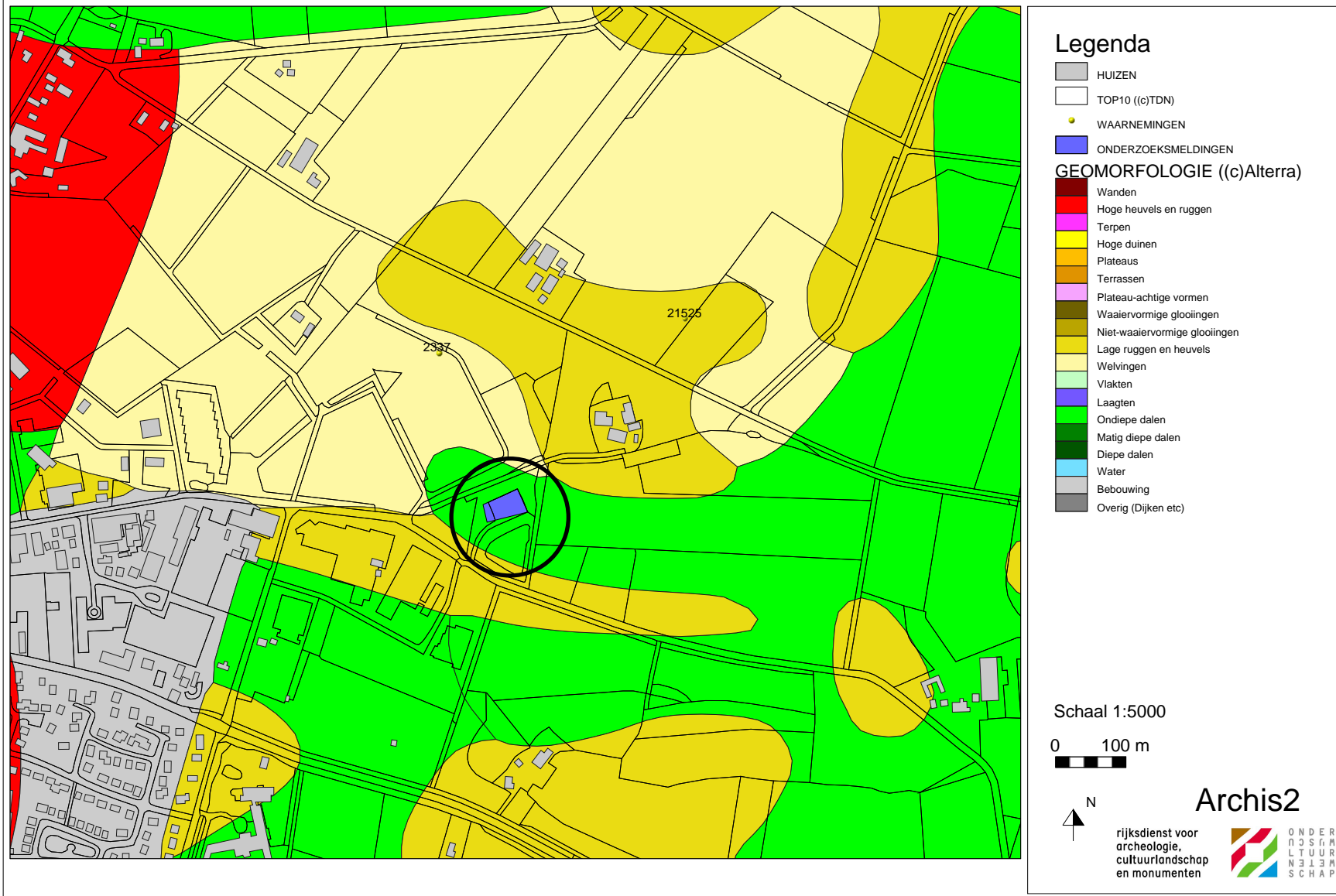
3 Aanbeveling

Op basis van het bureau-onderzoek kan worden geconcludeerd dat de kans dat er bij het uitvoeren van de geplande werkzaamheden archeologische vindplaatsen worden verstoord minimaal is. Volgens de IKAW is de trefkans laag. Er zijn in de directe omgeving van het plangebied geen vondstmeldingen gedaan en er zijn geen archeologische monumenten aanwezig. Dit bureau-onderzoek bevestigt de bevindingen van RAAP, die als Archeologische Verwachtings- en Advieskaart zijn opgenomen in de Atlas Gemeente Dinkelland. Aanvullend archeologisch onderzoek op de locatie is daarom niet nodig. Wanneer bij de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag, de gemeente Dinkelland.

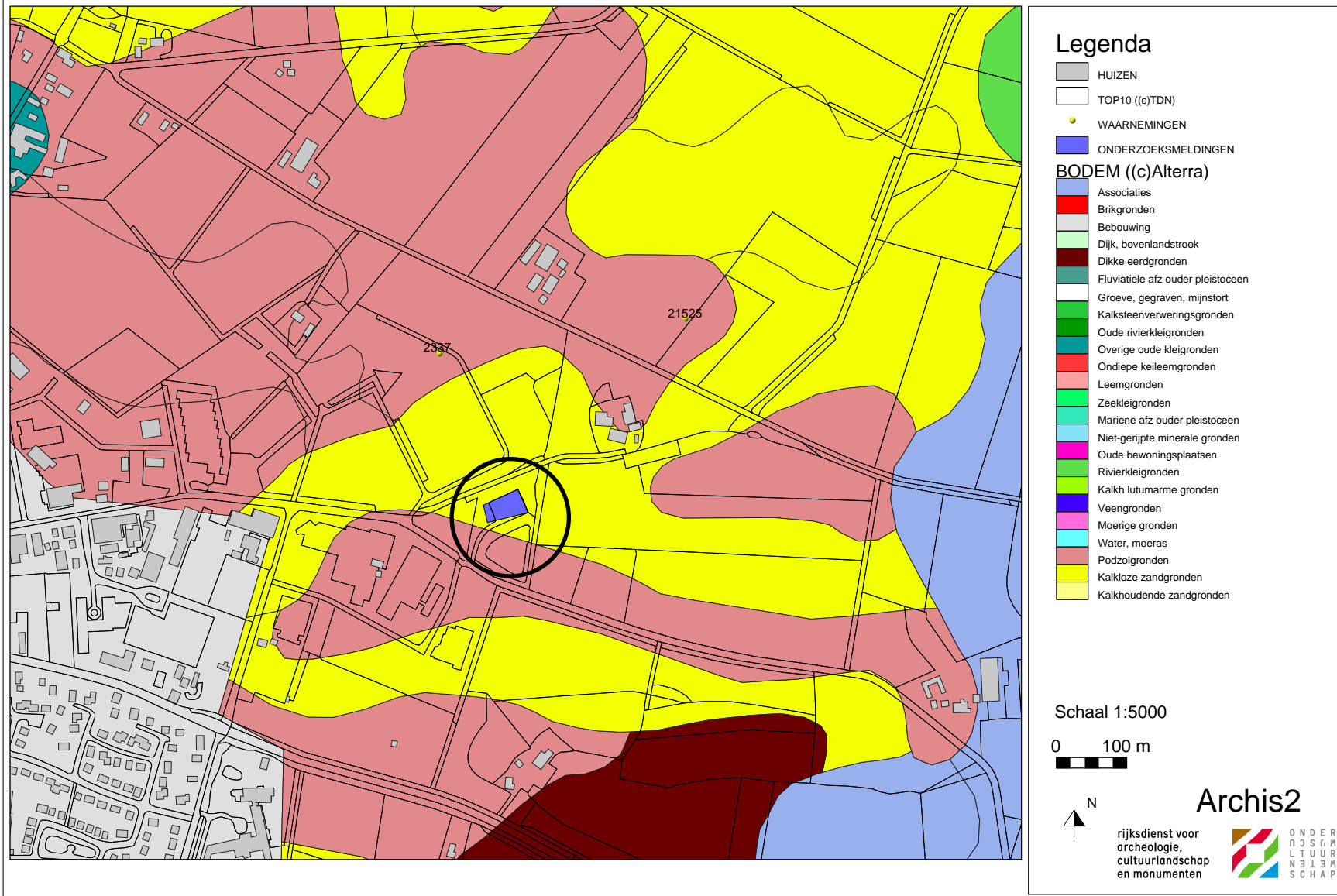
Afbeelding 3 Archeologische verwachtingswaarden, monumenten en waarnemingen in de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II, 20 november 2007.

20-11-2007

Afbeelding 4 Geomorfologische kaart van de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II, 20 november 2007.

20-11-2007

Afbeelding 5 Bodemopbouw in de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II, 20 november 2007.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.

Louwe Kooijmans, L.P., P.W. van den Broeke, H. Fokkens, A. van Gijn et al. (red.), 2005. *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.